

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyed évre 1 frt 25 kr. — Községeknek, könjegyzőknek és tanítóknak 4 frt. **Egyes szám ára 10 kr.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társszerkesztő: Dr. Dudek János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petitsor ára bélyegen kívül 8 kr. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 1 frt 30 kr, minden további megkezdett 100 szó után 1 frttal több.

Lapunk olvasóihoz!

Ma, nagy-karácsony napján töltötte be lapunk a „Nyitramegyei Szemle” öt éves fenállását. Révedező tekintettel néztünk a kétes jövőbe. Nem állt mögöttünk sem hatalom, sem pénz, melyre támaszkodjunk: csak egy-két elszánt ember önzetlen odaadó munkájára, mely, amint fényesen bebizonyult, nagyobb hatalom a — hatalomnál, nagyobb érték a kincsénél; mert a nagymérvű más irányú foglalkozás mellett, roppant erőfeszítéssel ugyan, de azért minden kiv díszítés nélkül felemelt fővel mondhatjuk, hogy megállottuk a sarat.

Egy lusztrum valamely lap életében olyan idő, mely minden különös okoskodás nélkül kitérőbe vonhatóan bizonyítékát adja a lap életrevalóságának. Kétszeresen mondhatni ezt a nyilvánosság olyan organumáról, melynek nem csak mint a többieknek, a nagy tömeg közönyösségével kell meghüzdnie, s oleasóit ugyszólván magamagának kell megeremtenie: hanem ráadásul, sajnos, éppen azokkal kellett szembezállnia, kik leghivatásosabb támogatói a vidéki közönségnek.

Olvasó közönségünk bölcs ítélte helyeselte magatartásunkat, midőn kitaróan oly számban szereglett lapunk zászlaja mellé, minőt egy nyitrai lap sem mondhat magáénak. A kitarás, a mérséklet olyan olvasókört biztosított lapunknak, melynek habár nem minden tagja osztja nézetünket: méltányolták a nemtelen támadások közepette tanusított nyugalmat, a mérsékelt, de azért szívós kitarással tanusított következetességet, melynek keresztény elveink védelmében úgy mint eddig, önzetlen szószólói leszünk, amíg e kéz tollat mozgatni képes, akár megéljük még azok diadalát, akár nem.

Hálás elismeréssel nyugtazzuk ügybuzgó t. külmunkatársaink lelkes fáradozását, kiknek támogatása mellett mi ketten nem lettünk volna képesek a nagyközönség által nem csak nem ismert, de sokszor nem is sejtett nehézségek megoldására. Minden egyes hír, minden egyes sor, amivel lapunkat gazdagították, egy-egy izom a független katolikus sajtó organizmusában.

Kérjük ezt a példátlan, önzetlen pártfogást a jövőben is, és pedig úgy anyagilag, mint szellemileg, mert minden hatalmi tényezőtől függetlenül csak így vagyunk képesek a katolicizmus nagy érdekeinek megvédésében saját részünkről is helyt állani.

Biztunk az Istenben: nem az emberekben. Ha csupán emberekben biztunk volna, már rég beconhattuk volna a vihar tépázta vitorlát. A nemes ügynek tudata, olyan erőt öntött izmainkba, minőtől magunknak is sejtelmünk alig volt, olyan kitarást lövelt megfeszített idegeinkbe, minőtől csak önmagában igaz katolikus ügyet védelmezni lehet.

Mi szerezhettünk volna magunknak kedvező anyagi körülményeket, teremthettünk volna magunknak kedvező helyzetet: csak a felhét feketének, a hideget melegnek kellett volna mondanunk; pedig hát ezzel is betelik a lap hasábjai: de akkor elvesztettük volna az önzetlen lelkiismeretesség édes tudatát, s azt a nagylelkű elismerést, melynek állandóan oly hangos kifejezést ad t. olvasó közönségünk. — Midőn t. olvasóinknak boldog ünnepeket kívánunk, újra lapunk szives támogatását becses figyelmükbe ajánljuk.

A „Nyitramegyei Szemle”
szerkesztősége és kiadóhivatala.

Karácsony ünnepére.

Biboros fénynyel kél az érkező nap derült téli reggelen. Tűz-arany színre festi a vándor felhőket, melyek úgy pirosnak az égboltozaton, mintha kitörő lángnyelvei volnának valamely, a magas egek mélységeiben kavargó tűzörvénynek.

Vajjon mi éghet azokban a mélységekben? Mi burkolta biboros palástba az öreg napot, mitől tüzesedett át annyira az a sárga korong, hogy tüzének fényét átvette a lég vándoraira, az égboltozat alatt szállongó felhőkre?

Az örök szeretet gyuladt ki az egek mélységeiben, ég az Isten szive. Ettől a tűztől vörösödött át a vallás napja, mely most az igazság bibor-fényével köszönti a világot és a szeretet tűz-aranyával vonja be a magasabb légkör merész vándorait: a lelkeket.

Ugy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adá. Többet nem adhattott, jobbat nem nyujthatott. Ez a szeretet az a tűzörvény, melyből két hatalmas lángoszlop tör elő: az igazság és az irgalom. Az igazság fényjelzője: Dicsőség az Istennek; az irgalomé: Béke-ség az embernek.

Mind a kettő az Isten eszméje, ember nem gondolta ki az egyiket sem. A

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

A Forgó-kő.

(Karácsonyi monda).

Forgó-kőnek neveznek nálunk egy sziklát, melyről gyermekkoromban a következő mondat hallottam:

Decemberben volt; már körülbelül egy órája mult, hogy beesteledett. Egy alacsony, szerény, de tiszta falusi kunyhóban sűrű-forog Lényi, Mátyás favágónak kedves fiatal felesége, ki mai nap igen messze ment az erdőbe munkára; épp azért késik oly soká.

A tűzhelyen magasan lobogott a láng, tetejében barátságosan mormogott egy forraló fazék, melyből illatos gőz áradozott szerteszéjjel. A leves már ki volt osztva két csészére és várakozott a megvilágított tűzhelyen. Lényi az egyszerű vacsora készítése közben többször meg-megállt s a lángok melegítő fényénél oda borult a font kosár-alaku bölesőre, melyben egy egészséges, piros arcú kis csecsemő feküdt. Szemében a szeretet mosolya, ajkain a visszatartott esőkok türelmetlensége hönolt. Olyan szép volt a picike! S még mennyire

hasonlított az apjához a kis peti!... Csendben, békében mult az idő a kis kunyhóban.

Egyszerre nyílik az ajtó, s zajtalanul, tolvaj módjára lép be valaki. Sári neni volt az; egy rongyokba takart, mankón járó, csuf, összezsugorodott vénasszony. Koldulni jár házról házra. Adnak neki az emberek; nem annyira irgalomból, mint inkább azért, mert félnek tőle, hogy valakinek ártalmára lesz, mert boszorkánynak tartják. Lényi is, hogy mihamarább szabaduljon tőle, egy nagy karaj kenyeret szel, s oda nyujtja a vén javasasszonynak.

Azt várhatná az ember, hogy az öreg elkotródik, miután már alamizsuát kapott. Távolról sem. Abölcső oldalán megállt és mankójára csavarodva, s zizegő hangon, mint a széltől mozgott haraszt, elkezd fecsegni, mesélni. Lényi eleinte ügyet sem vet reá, később azonban teljesen elbávitte nagyszerű meséjével, úgy hogy egészen ábrándossá tette. Vegre eltakarodott az öreg.

Alig hogy elment, megjött Mátyás megehezve, de szokása szerint vidáman s csattanós esőkot nyom Lényi arcájára, sőt még a kis Peti homlokára is, anélkül, hogy a kicsike felébredt volna. Leülnek a vacsorához.

— Mi bajod Lényi, se nem eszel, sem nem szólsz? — kérde férje a néma asszonyt. — Beteg vagy?

— Nem.

— Bánt valami?

— Semmi.

— Mégis szeretném tudni, mert te nem szoktál ilyen szótlanul ülni.

Mond csak Matyi — szóla az asszony, anélkül, hogy választ adott volna előbbi kérdésére — emlékszel te arra a vastag, magas, kiemelkedő sziklára, ott a hegylejtőn?

— Hogy emlékszem-e? Hogy ne emlékezném, hisz nem egyszer másztam fel a tetejére. Szakállas-kőnek hívják, attól a hosszú fűtől, mely az oldalán tenyész.

— Pedig nem így kellene híni.

— Hát hogyan?

— Forgó-kőnek.

— Már miért?

— Mert forog.

— Forog? Hogy értsem ezt?

— Igen, Matyi, forog magától, anélkül, hogy valaki hozzá nyulna, mondá az asszony visszaemlékezve az öreg Sárirra, anélkül azonban, hogy említést tett volna róla.

— No már azt szeretném látni.

— Láthatnád is, ha karácsony éjjelén ott állnál, épp mikor tizenkettőt üt az óra.

— Micsoda?

mit az ember gondolt ki, az egy nagy örültség volt és leirhatatlan hitványság.

Az őskor lassan haladó századaiban a tűznek, a földnek és a víznek mutatott be áldozatokat, és dicsőítette a kényszerűséget meg az elemek erőszakát. Meghajolt a félelem előtt és hódolt a rettegésnek. Később képzeleti lényekkel népesítette be az eget, a hegyeket és halmokat. Zeuszt az Olympusra, Jupitert a Capitolium csúcsára helyezte. Majd szobrokat emelt a családság géniuszainak, érbe-köbe véste a viszálykodó istenek tetteit, oltárt állított Vénusznak és Bochusznak, a kéj és a részegség nemtőinek. És ha legalább itt állapodott volna meg! Hanem elkövette az őrjöngés azon gyalázatát, hogy saját fajtát imádta isten gyanánt. Ember az embernek gyújtott tömjént Oktavianust a második római császárság első imperátorát, a római szenátus az istenek közé sorozta és ezzel kezdetét vette a világ legnagyobb birodalmában az ember-kultusz. Később már egyszerű császári rendelettel csinálódta az istenek.

És ennek a botor embernek, a kizsarnokokat és gyilkosokat helyezett az istenség trónusára, vajjon milyen lehetett a szíve? Merev és hideg, mint a márvány, nem tudta szeretni a családot és a hazát, a gyengéket és a szegényeket. Dulce et decorum est pro patria mori, édes és illő dolog meghalni a hazáért, mondta, de a haza alatt maga-magát értette. Azért viselt véres polgárháborúkat vetélytársai ellen, a haza nagy kárára és veszedelmére. Viharos is volt a szíve, a szenvedélyek szélvészé tombolt benne, a gyűlölet, irigység és bosszúvágy gonosz szelleme. Azért volt száműzve abból a társadalomból a testvériség és a megbocsátás.

De ime, szózat hallatszik a földön, az igazság és irgalom szava: Dicsőség az Istennek, békeség az embernek. Egy

— Ejtelkor az első kongásra megmozdul a kő, s forogva egy barlangnak a nyílását tárja fel, mely tisztaszin arannyal annyira meg van világítva, mintha a nap sütne belé. Száz és száz esztendő óta, ott van elrejtve a tündérek kincse, kik lelkeket vásároltak, mielőtt még Krisztus urunk megjelent, s mikor még el nem tiltotta nekik ezt a gyalázatos kereskedést. Akkor a bemenet szabad, és annyi aranyat vihatsz el, amennyi éppen tetszik; vagy amennyit képes vagy elcipelni; de sietni kell ám, mert a barlang csak addig marad nyitva, míg az óra elüti a tizenkettőt. A tizenkettedik óraütésnél a szikla újra mozogni kezd és...

— És, vágott közbe Mátyás, aki belépett és nem iparkodik kifelé, ugy benrekedhet, mint a patkány a patkányfogóban. Az ördögbe! Még csak az kellene!

— „Még csak az kellene!” Már miért Mátyás?

— Mert a jogtalanul szerzett kincsen soha sincsen áldás.

— Arany mindig arany marad, édes Matyikám. Tegyük fel, hogy oda mennél a sziklához, bemennél, s jól megtömnéd zsebeidet sárga csikókkal... Soká tart ám az, míg elüti a tizenkettőt. Elég idő volna kimenekülni is. Aztán gazdagok volnánk, Matyi.

csese-mő jászolánál, mely a gyermek bölcsője vala, hangzik fel az ige, és az önbálványozó ember megrendül az új eszme roppant hatása alatt, csalódott, zaklatott szívét, soha nem érzett megnyugvásnak édes boldogsága szállja meg. Isten dicsősége lesz az új sarokkő, melyen a vallás temploma fog állani, az ember békesége lesz az új világalap, melyen a polgárosodás csarnoka fog elhelyezkedni. Ember, értsd meg, már nem szabad bálványoznod tenmagadat és a szenvedélyek fékét sem szabad megeresztened! Az önzés helyét az önfeláldozásnak, a gyűlöletét a szeretetnek kell elfoglalnia.

A király az igazságosság talapzatára helyezi trónját, követni és védeni fogja a jogot, oltalmazni a gyengét, tisztelni a szabadságot. Megjutalmazza a hűséget, felmagasztalja az erényt és szeliden meghajtja fejét a magasabb erkölcsi rend fensége előtt. A polgár engedelmeskedik a törvénynek, szolgálja a hazát, ragaszkodik a valláshoz, mely őt hazaszere-tetre és erkölcsös életre tanítja. A katonát vért ont a családi tűzhelyért, a földért, melyben apáinak csontjai porladoznak, az oltárért, melyen az igaz hit áldoz az igaz Istennek. A vértanu meghal az igazságért, mely meghódította esztét, az Isten szeretetéért, mely lebilincselte szívét. A pap a lemondás ösvényére lép, hogy ne legyen kénytelen megosztani magát, hanem egész lélekkel szolgálja azt, a kinek az imádságra és szolgálataira mindenkit meg akar tanítani.

Mindnyájan már nem az ember muló érdekeiért dolgoznak és küzdenek, hanem az Isten dicsőségeért. Ez most már a csomópontja az emberi érdekek szálainak, végcélja minden törekvésnek.

S ebben a nagyszerű munkában, mely megcsinálta a keresztény világtörténelmet, a szenvedélyek lassan-lassan elcsitúlnak, a nagy cél szentsége nemes

— Gazdagok a tündérek és az ördög kincsen. Nem. Csak egészségesek legyünk, legyen kedvünk dolgozni, elég lesz nekünk a munka pénze, mert az az Isten pénze. Ugyan ki gondolna még kincsekre!

— Igen, így szabad okoskodni, ha rólunk van szó. De ez a gyermek itt... Ha ugy szegénység helyett kincseket hagyhatnánk neki.

— Asszony, jól ismered a közmondást: a gazdagság nem mindig boldogság.

— Nem mindig, de igen gyakran, — veté hozzá Léni.

— Ugyan, nem tudom, ki verte a fejedbe ezt az ostobaságot, — viszonzá Mátyás — nem látod be, hogy az sületlenség, merő hazugság. Az a vaskos szikla nem mozog, ninesen mögötte sem barlang, sem kincs. Azért ne is foglalkozzál vele többé. Megmondottam, s nemde Lénikém nem fogsz többet beszélni róla.

— Nem, nem beszélek többet róla.

S valóban nem említette többé, de annál többet gondolt reá s nem is annyira a saját, mint inkább a gyermeke érdekében. „Gazdag, az ő kis Petije gazdag lehet.” Lelke nem tudott megválni többé ettől az eszmétől, ez a gondolat folyton nyugtalanította szívét. Ezalatt hosszú hónapok multak el, Léni ugyan nem említette többé a dol-

érzésekre gerjeszti a lelkeket, és csereviszonyba hozza az érzéseket. A rabszolga embernek érzi magát, az úr atyának és jótévőnek, az ellenség testvérenek, a gazdag a szegények adósának. A kapzsiság, harag és bosszúvágy kiszorulnak a szívekből, ember-emberhez, nemzet-nemzet-hez simul, ünnepet ül a testvériség, a megbocsátás és a szeretet. Az embernek immár békesége van.

S ha mindez nem mindig volt így és most sincsen így, ki az oka? Ha most is az önzés durva keze rongálja az Isten és a társadalom szent épületét, ha ismét a bírvágy, gyűlölködés és irigység ördöge zavarja az emberek békéjét, vajjon az Isten oka-e annak? Ő tehet arról, hogy a nyomorult, hálátlan ember újra maga-magát keresi és megfélemezhetetlen indulattal tör embertársa ellen? Ő megadta a két világalapító eszmét és segítséget nyújt az embernek, a ki szabad akarattal, szívének önkéntes elhatározásával ezen eszmék szolgálatába áll, de ha az ember a szolgálatot megtagadja, vajjon mit tegyen az Isten vele? Ha gaz és bojtortján növi be a földet és elfojtja a magot, vajjon oka-e annak a mag? Vessen magára az ember, ha a helyett, hogy előbbre menne a keresztény becsületességben, hanyat-homlok rohan az erkölcsi elzülles örvényes mélysége felé!

* * *

Hisztek karácsony szent mystériumában? Ha hisztek, fogadjatok el az új világalapot: Dicsőség az Istennek, békeség az embernek. Ha nem hisztek, mondjátok meg, kitől kaptuk e két nagy eszmét, ez új világalapot, ki hozta azt a világra? Ha nem az Isten hozta, nem az ő egyszülött Fia, akkor hát kicsoda? Gondolkodjatok!

De tudjátok meg, hogy a hithez nem elég az ész, szív is kell hozzá, a jóakarattal készsége, mely a hit igazságát a re-

got sem férjének, sem másoknak, de nappal gyakrabban kiment az erdőbe a sziklához, hogy jól megjegyezze magának az utat, ha majd egyszer éjfélkor kellene oda mennie.

Hosszú idő mulva egy este, mint rendesen, napi munkája után nagyon elfáradva jött haza Mátyás, a favágó. Vacsora után a szokottnál korábban feküdt le és mélyen elaludt.

Ejfél felé hirtelen felebred, s észreveszi, hogy felesége nines az ágyában. Bizonyosan a gyermeket gondolzza, véli magában. Megszólítja nevén, semmi felelet; semmi nesz. Gyertyát gyújt, s a gyermek ninesen a bölcsőben! Mi az? Mi történt? Hova lettek? Hirtelen felugrik és öltözködni kezd. A konyha-ajtó kinyitva. Léni kiment s magával vitte a gyermeket is. Kiált az udvaron; néma csend. Hol keresse? Kitől kérdezősködjek, mikor most mindenki alszik. — Hirtelen megvillan az agyában egy rémes gondolat, hogy hiszen most karácsony éjszaka van. Az óra kettőt ütött éjfél után. Tovább már nem bírja, utána szalad felkeresni a nőt, hiszen majd megtalálja ő! Hirtelen azonban lassu, vontatott lépteket hall, a sötét uton. Várazokzik, a lépés közeledik, Mátyás kezébe veszi a lámpát, kiáll az ajtó küszöbére és kérdi:

— Te vagy az Léni?

mény és szeretet két kezével ragadja meg.

Legyen tehát: Dicsőség az Istennek, békesség — a jóakarátú embernek.

F.

Wlassics miniszter a kath. autonómiairól. Végre a kormány álláspontját is ismerjük autonómiaink tekintetében. Wlassics miniszter nyíltan is megmondta azt, amit lapunkban ismertettünk volt, hogy a kormány csakugyan memorandumot dolgozott ki, melyben az autonómiaival szemben elfoglalandó álláspontját körvonalozta és másodszer, hogy abból a kívánalomból, miszerint a hármasság, t. i. a főpapjelölés, az alapítványok és a középiskolák kezelése az autonómia bízassék, semmi sem lesz. Ez marad a régi állapot szerint, legfellebb valamiféle befolyást nyerhet az autonómia ezek eligazításába. Mely mértékben, az természetesen a kongresszus működésétől fog függni. A miniszter a pénzügyi bizottságban mondott nevezetes beszédjének ide vonatkozó része így hangzik: „... A kormány emlékirata alapelvül azt jelöli ki, hogy a kath. önkormányzati szervezeti szabályzat oly tartalommal legyen felruházva, mely a legfőbb kegyuri jogok gyakorlását a maga episégekben biztosítja; a mely nem teszi szükségessé, hogy alapvető törvényeink: a főpapi kinevezések tárgyában az 1848. évi III. t. c. 6. §-a, a vallás-, tanulmányi- és egyetemi alapokra nézve az 1848. évi III. t. c. 7. §-a és a középiskolákra vonatkozó 1883. évi XXX. t. c. megváltoztassák. Nem lehet kétség arra nézve, hogy ezen törvények változtatása a magyar közéletet sok súlyos rázkódtatásnak tenné ki, melyekre a magyar állam politikai életének semmi szüksége nincsen és bizonyos, hogy ezen törvények változtatása nélkül is kellő életképes tartalommal bíró kath. autonómia létesíthető, mely minden rázkódtatás nélkül illeszthető be intézményeink sorába.” A kérdés persze a kormány ezen világos álláspontjával szemben csak az lehet: elismerjük-e helyzetünk kisebb mérvű javulását is jobbnak, a mostani, igazán rossz és megálgató állapotnál? Azaz, akarunk-e valami jogot, ha már mindent el nem nyerhetünk, vagy semmit?

A kenyér-kérdés.

A munkásokról szóló törvényjavaslat tárgyalásánál sokat hallottunk e kérdésről a parlamentben, beszéltek egyesek a szociális-kérdésről, mely kiterjed az egész társadalomra s az egész társadalmat meg akarja újítani, a nélkül, hogy az állam, az egyház s a társadalom többi ügyeivel, melyek ennek tényszerű, alkotásai, számot vetne. S ez a vörös-szocializmus, mely a liberalizmus fajzata lévén, a vallást csak magán-

Semmi felelet. Pedig ő volt, de milyen állapotban! Arca sápadt, megtört, szédült, ruhája zilált. Két kezében maga előtt felemelve kötegyét tartotta, melyben valami súlyos tárgy lehetett, s vándorogva haladt előre.

Mátyás felre áll a küszöbről, hogy felesége beléphessen, de az asszony összeroskad a küszöbnél és csak annyit mond:

— Ölj meg, Mátyás, ölj meg; elvesztettem gyermekemet.

— Elvesztetted gyermekünket? — ismétlé Mátyás. — Mit beszélsz?

— Igen, gazdaggá akartam őt tenni, s elvesztettem őt.

— Mit beszélsz, az Istenért. Megörültél, asszony?

— Hallgass meg. Ma karácsony éjjele van: gondolám magamban, elmegyek a Forgó-kőhöz kincseket keresni gyermekemnek. Te aludtál; én szép csendben felemelkedtem, s egyedül akartam kimenni; de a gyermek hirtelen felébredt és elkezdett sírni. Hogy téged is fel ne ébresszen, ki bizonyosan megakadályoztál volna, hogy elmenjek, inkább magammal vittem a gyermeket és elmentem. Az éjféli első ütésére megmozdult a szikla, s a kinyílt barlangban láttam a rakás aranyat. Beléptem; de gyermekem akadályozott, hogy tel-

ügynek tekinti, s így a vallásról mit sem akar tudni.

A vörös-szocializmus, azaz a szociáldemokracia tagadja az Isten létét, a család szentségét, a birtok sértetlenségét stb. Egyszóval a liberalizmus szülte szocializmus államfelforgató elveket tanít s hirdet.

De a szocializmusnak keresztény alapon nyugvó értelme is van, s ez a keresztény szocializmus, mely lényegesen különbözik az előbitől.

A vörös-szocializmus gyökerei a hitetlenségben sarjadzanak, s azért teljes ellentétben áll az isteni kinyilatkoztatással, mely feltételét képezi a keresztény szocializmusnak. Igen a keresztény szocializmus a kereszténység alapján áll és abban gyökeredzik, ebből nyeri táperezjét. Alapja a szeretet és igazságosság, a kereszténység eme két szép erénye, s a társadalom jelenlegi bomlott viszonyait, egyesegyedül a keresztény vallás keretében megmaradva akarja gyógyítani.

A liberalizmus felbomlasztotta a társadalmat: parányokra, egyedekre osztotta, tehetetlenné tette az embert; a keresztény szocializmus ellenben testvéreké egyesíti az egyéneket és osztályokat.

A szociáldemokraták oly jövendőbeli államot ígérnek követőiknek, mely állítólag teljes boldogságot, szerencsét s könnyű megélhetési módot nyújt számukra; de hogy ez csak a jelenlegi államforma romjain, a trónok és oltárok romlódékain testesíthető meg, az természetes. Egyáltal bizonyos, hogy e drámát a tűz és vér fogja bezárni, anélkül hogy az a teljes boldogság bekövetkezhessen.

A szocializmus bölcsőjét a francia forradalomban kell keresnünk, ennek megkezdett romboló utain halad és épít tovább. Első dolga a vallást száműzni az államból, a nyilvános életből. Szerintök a vallás magánügy. Legfőbb jogelvet az államban csak egyet ismernek el, az önkakaratot.

Jog legyen az, amit kiki annak ismer el.

A szocialisták fővezérei — atheisztikus alapon állva — elveiket ma már nyíltan hirdetik. Így Bebel 1881-ben a német birodalmi gyűlésen ezeket mondotta: „mi küzdve-küzdünk ama tér lefoglalásáért, melyet a politikai mezőn szocializmusnak, a vallásin pedig atheizmusnak neveznek”. Liebknecht pedig a Halléban tartott kongresszuson azt mondta: „mi megvetünk minden tekintélyt, a menyben s a földön”. S egy másik szociáldemokrata, az orosz Bakunin, programjában azt mondja: „a szociáldemokratizmus ma-

jesen megtöltsem kötegyemet. Letettem egy halom aranyra. Mosolygott reám, amint gyorsan, lelepszakadva gyűjtém számára a kincseket. Hirtelen felemelkedem, hogy kihordjam azt, amit már összegyűjtöttem. A torony-óra kongása még mindig hangzott. Futottam, futottam... Fájdalom, nem elég gyorsan. Mire visszafordulok, hogy felvegyem gyermekemet, láttam, mint megfordult a szikla; elütötte a tizenkettőt, s a barlang bezárult.

— Bezárult a gyermekkel! — hebegé Mátyás, öklét szorongatva. — Te szerencsétlen asszony.

Léni még mindig térdén állva folytatá: — Kértem, könyörögtem, kezeimmel, homlokkal ütöttem a sziklára, mind nem használt semmit. Nem hazudom, — tevé hozzá mintegy haldokolva — nézz, itt az arany, amit hoztam.

S Léni elbocsátván kötegye csücskét, egész halmaz arany hullott a padlóra.

— Arany! — rivallt reá a férj — aranyat hoztál nekem gyermek helyett. Azt hitted tán, ha aranyat látok, hogy lecsendesül dühöm, hogy enyhül a fájdalom. Nem! Nem! Eppen ellenkezőleg! Peti kell nekem, add vissza gyermekemet.

S megragadott a kemence mellől egy nagy nyírfa-seprőt. — Vigye az ördög az aranyat,

gát atheistának nevezi, kívánja a vallás eltörlését, s a hitnek tudományval való felcserélését”.

A szociáldemokraták egyik fővessző-paripája: „a vallás magánügy”. De ez csak cégérnek jó, oly emberek megnyerésére, kik vagy együgyűek, vagy pedig kik a tettekben nyilvánuló vallást maguktól rég felre dobták. Alapjában pedig e szavak értelme az, hogy a szociáldemokraták esküdtek ellenségei az Istennek. Ők a kereszténység kiirtását, a trónok s oltárok szétrombolását tűzték ki maguknak célul.

Nehogy pedig túlzásról vádoltassam a „vörösök” részéről, hivatkozom a párizsi commune-ra, mely 1871. márc. 26-ától május 25-ig tartott. S ezen idő alatt mit tett? Az egybegyűlték Párizs városházán, „a vallás magánügy” köpönyegbe takarózva kimondták az egyház elválasztását az államtól, mely jogcímen megtagadhatják az egyes vallási célokra kötelezett fizetést. De „a vallás magánügy” cégere alatt még tovább is mentek ezen idő alatt? az egyház jószágait elrabolták, a kath. hittan oktatását az iskolákban megtiltották s a keresztet ezek falairól leszaggatták. Montmartre-i templom bezárattott és a papok elcsukattak. A kórházak és fogházakból minden vallásoktatás s vallási jelvény töröltetett. Áprilisban, májusban pedig — ennek befejezéséül — 2500 pap bebörtönöztetett.

A szociáldemokraták szerint a vallás magánügy, de magántulajdon nem létezik, szerintök minden az államé, a magántulajdon lopás. Azonban tudjuk, hogy a tulajdon sokkal régebb, mint az állam, s azt is, hogy a magántulajdont az Isten védi meg törvényeivel. — A mai inség nem a tulajdonjogból s a bírásból ered; de ama viszáleléből származik, hogy egyesek azt halomra gyűjtik, míg mások elpazarolják.

A szocializmusról általában szólva, megemlítem még, hogy ennek egyik válfaja a nálunk labrakapott agrár-szocializmus. Valamint a szocializmus a liberalizmus kifolyása, akként minálunk is az agrár-szocializmust a magyar szabadelvű kormányok működése teremtette meg. A mezőgazdasági válságot enyhíteni nem iparkodtak, és megszülemlett az agrár-szocializmus, mely egyik legveszedelmesebb neme a szocializmusnak.

Most midőn már a ház teteje ég, a kormány szociális törvényhozási intézkedésekhez nyult. Be válnak-e, az a jövő titka. Mi nem hisszük, mert tudjuk, hogy a szociális kérdés azon része, melyet munkás-kérdés alakjában ismerünk, lényegében munkás-kérdés. Szociális törvényhozási intézkedésekkel csak az lendíthet, ki a megélhetési viszonyokat tudja megjavítani. Más

mely ugyanis a sátné, — szóla Mátyás egyre jobban háborodó dühvel, s sietve kezdé söpörni a fényes ércet, míg nem az utolsó darab is kirepült a pítvarból. Azután kilökte a szerencsétlen asszonyt, ki mintegy halott, elterülve feküdt a küszöbön.

— Menj átkozott, ki elvesztetted gyermekemet. Menj akárhová. Én vissza nem fogadlak, míg el nem hozod a kis fiut. — S durván zárta az ajtót.

Másnap azonban, miután egész éjjel sirt, s könnyeivel ugylátszik visszanyerte józan esztét, melyet egészen megzavart volt a fájdalom.

— Nagyon durva voltam — mondogatá magában — hiszen gyermekemnek javát akarta, midőn e szerencsétlenségbe sodorta.

Aztán kinyitotta az ajtót, hogy lássa, mi lett az asszonnyal. Nem találta többé a küszöbön, nem a faluban, sem a környéken. Senki sem tudott felőle semmit. Senki sem látta az éjjel. Napok, hetek, hónapok multak el, hasztalan kereste, Léni nem került elő. — Bizonyára a vízbe ölte magát, — gondolá magában. S most a gyermekén kívül feleségét is siratta.

Mikor a falu népe meghallotta, mi történt, valamennyien feltették magukban, hogy a jövő karácsonykor felkeresik a Forgó-követ.

pedig e tekintetben a szóban forgó törvényjavaslat egy lépéssel sem viszi előbbre a szociális kérdést.

Azonkívül e nagy fontosságú kérdés megoldására legkevesebb sem tartjuk hivatottnak az erőszakoskodó Bánffy-kormányt, mely az agrárszocializmust újra csak börtön s szuronyal akarja elfojtani, mert miként a híres szociológus Uhlhorn mondja: „Csalódnak tartom azt, ha valaki hiszi, hogy a szociális mozgalmat erőszakkal lehet elfojtani. Ervekkel kell ellene küzdeni, nyegezni kell a bajokat, melyekből erejét meríti, orvosolni, hogy így erejét veszítse, jogos és helyes követeléseit ki kell elégíteni, kihágásait a törvény teljes szigorával büntetni, hogy az e fajta mozgalmat erőszakkal állandóan el lehessen nyomni.”

Benyács István.

Ujdonságok.

Személyi hírek. Dr. Adler Mór érsekújvári járási orvos saját kérelmére nyugdíjaztatott — Szuchony István nyitrai vidéki, Bartaky József assakúrti, Vavrovics Andor lopassói, Szolnoky Ödön brezovai, Szelessy János nedozseri, Lendler István privigyevideki, Szabó Lajos sopronyai állami anyakönyvvezetőkké kinevezettek. — F. hó 18-án nedozseri körjegyzőnek Szelessy János lett egyhangulag megválasztva. — Adámik Géza a nyitrai törvényszékhez aljegyzővé neveztetett ki.

Kitüntetés. Kiss Gergelynek, nyitrai birtokosnak, ki tudvalevőleg a *kiállítás nagy érdemmel*, a legkritikább kitüntetéssel lett jutalmazva boraiért, most érkezett meg a rendkívül díszes oklevele, melyen a többitől elütőleg — és ezt jól esett látnunk — Magyarország Nagyszónyának képe van igen elmesen belerajzolva. Lám ilyenek voltak azok a lobogók is, melyek alatt a magyar seregek diadalaikat aratták. Örvendünk, hogy polgártársunknak most ilyen békés diadalhoz gratulálhatunk.

Adomány. Krausz Vilmos és Társa cég, a nyitrai keresztény nőegyletnek 5 frtot adományozott, melyért külön köszönetet mond a nevezett egyesület elnöksége.

Megyei közgyűlés. Nyitra vármegye törvényhatósági bizottsága f. é. december hó 29-én rendkívüli közgyűlést tart.

Bizottsági ülések. A vasúti bizottság f. é. december hó 27-én d. u. 4 órákor ülést tart. — Nyitra megye bíráló választmánya pedig f. é. december 27-én tart ülést. — A közigazgatási bizottság december hó 28-án tart ülést s tárgyalás alá kerül az 1897/98. évi utalvány költségvetése. — A nyitrai megyei állandó választmány szintén 28-án tartja ülést.

Mátyás feltette magában, hogy ezt az éjszakát imában fogja tölteni, mert hiszen akkor vesztette el mindazt, amit szeretett. Azért mindjárt este letérdelt az üres böleső mellé s mialatt esőkolgatótt egy kis ezüst keresztet, melyet Léni szokott viselni, mely imába merült.

S míg ő így egymagában imádkozott, éjjeltájban egy egész tömeg vonult zajongva a Forgó-kő felé. Férfiak, asszonyok, öregek, fiatalok zsákokkal, lepedőkkel, edényekkel megterhelve; s mindenüket megtömni készültek a barlang aranyával.

Egyszerre valamennyien meglepetve látták, hogy mindnyájukat megelőzte Léni, kiről azt hitték, hogy már régen elveszett valahol.

— Hát te nem haltál meg, Léni?

— Nem, de halálom órája közel lehet.

— Honnan jössz most?

— Megát-ozva férjemtől, megátkozva önmagamtól, világgá mentem, hogy ne találjon rám senki. Egy egész esztendő töltöttem vezeklésben, sirásban mindig fohászokdván imáiban: „Uram vedd el lelkemet, csak azt az egyet engedd meg, hogy testem ott pihenjen a gyermekem mellett.” S most visszajöttem ugyanazon az éjszakán, amikor a szerencsétlenség történt velem. Az éjjel első kongására, midőn a barlang megnyílik, be-

A nyitrai megye községi és körjegyzői nyugdíj-intézet választmánya, valamint a nyitrai megyei tiszt-kezelő- és szolgálatmunka nyugdíj-intézet választmánya f. évi december hó 27-én ülést tart.

A Sylveszter esti ajtatosság. F. hó 31-én Sylveszter estében a piaristák templomában tartandó hálaadó isteni tisztelet alatt, — mely 4 1/2 órákor kezdődik — a helybeli egyházi zene-egylet Dusinszky Lipót székesegyházi karnagy vezetése mellett saját szerzeményű „Tantum ergo”, — Jézus szent nevével szóló litániát, és Te Deum laudamus-át adja elő.

Ujévi üdvözlések megváltása. A nyitrai keresztény nőegylet javára következők váltották meg újévi üdvözléseiket: Bohunka Géza családja 1 frt, Huszár István családja 1 frt, Tóth Lajos tvszki bíró családja 1 frt, Várszeghy Sándor apáthi-i jegyző 2 frt, Rieszner Károly ügyvéd 1 frt.

Ritka kitüntetés. Városunk fiát, Fischer Imrét, ki a charlottenburgi műegyetemen a mérnöki vizsgákat kitünő eredménnyel tette le, a porosz közoktatási miniszter egy 30 márká súlyú ezüst éremmel — Pro Literis — tüntette ki. Ezen kitüntetés feltűnést keltett a német egyetemi körökben, mert eddig egy külföldi sem részesült benne. — A berlini egyetem magyar ifjúsága a kitüntetett tiszteletére egy ünnepi Symposiont rendezett.

Hangverseny. A nyitrai zenekedvelők egylete által december 19-én Artmann-féle műintézet zenetermében rendezett hangverseny, mint lapunknak jelentik, felette sikerült. A termet is egészen megtöltötte a közönség, a melynek műizését az előadott darabok teljesen kielégítették. Ezen egyesület megérdemli a legszelesebb körű támogatást.

A kath. elemi iskola szegény tanulóinak karácsonyi felruházására folytatólag adakoztak: Csillaghy László II. a) o. t. gyűjtőívén: özv. Boróczy Lászlóné 50 kr, Bohunka Mariska 1 frt, Bohunka Eti 1 frt, Bohunka Irén 1 frt, Bohunka Géza 1 frt, Bohunka Laci 1 frt, Karsay Gy. 50 kr., Kubicza Etelka 40 kr, Kubicza Janka, Karsay M. 30 kr, Sándor Béla 50 kr, Berzeviczy Szilárdné 50 kr, Boróczy L. 30 kr, Csillaghy Mariska 50 kr, Csillaghy Laci 50 kr, Csillaghy Gyuri 50 kr; összesen 9 frt 80 kr. — Koch Gyula II. a) o. t. gyűjtőívén: Koch Mihály 1 frt, Koch Sándor 50 kr, Koch Margit 50 kr, Poppelka Nándor 50 kr, özv. M.-né 50 kr, Frankl A. 25 kr; összesen 3 frt 25 kr. — Metzger Ede II. a) o. t. gyűjtőívén: Pivinger Rózsika 50 kr, Bócz Antal 50 kr, Metzger Ede 1 frt, Metzger Károly 1 frt, Metzger Mariska 1 frt, id. Metzger Ede 3 frt, Bares Beláné 50 kr, N. N. 25 frt, Bangha Imre 1 frt, Bangha Klotild 1 frt, Braunsteiner Anna 50 kr, Laurencsik J. 10 kr,

Kleyer Ottó 50 kr, N. N. 10 kr, Szlavik N. 30 kr, N. N. 20 kr, N. N. 20 kr, Steiner J. 50 kr, N. N. 10 kr, Pekáry Lajos 20 kr, Merkader Antalné 50 kr, Weigl Antal 50 kr, Weigl Erzsike 20 kr, T. A. 10 kr, N. N. 10 kr, N. N. 20 kr, N. N. 10 kr; összesen 14 frt 15 kr. — Maróssy Béla IV. o. t. gyűjtőívén: T. I. 50 kr, Prohászka I. 30 kr, S. J. 5 kr, P. E. 10 kr, N. N. 5 kr, H. M. 5 kr, S. I. 15 kr, Veber I. 20 kr, K. R. 10 kr, N. N. 10 kr, N. N. 5 kr, E. R. 20 kr, Névény M. 30 kr, Brezányi J. 50 kr, M. I. 5 kr, Stigliczy A. 20 kr, özv. Névény Antalné 50 kr, N. N. 20 kr, N. N. 50 kr, P. K. 10 kr, Koszorú Lajosné 20 kr, Haleczius A. 20 kr, Köck Antalné 20 kr; összesen 4 frt 45 kr. — Jánoska József II. a) o. t. gyűjtőívén: özv. Nikl Mihályné 1 frt, T. A. 10 kr, dr. Bangha Sándorné 1 frt, Nikl Mihály 50 kr, Jánoska József 1 frt, dr. Weisz Vilmos 1 frt, Szalóky L. 1 frt, N. N. 50 kr, N. N. 10 kr, N. N. 20 kr, Cs. 50 kr, Palkó E. 50 kr, Palkó Irma 50 kr, Palkó Mariska 50 kr, N. M. 20 kr, Mercáder Kornélia 50 kr, N. N. 10 kr, N. N. 50 kr, N. N. 20 kr, C. P. 50 kr, Polónyi J. 50 kr, N. N. 20 kr, N. N. 30 kr, Vieszt Gyula 1 frt, N. N. 10 kr, N. N. 10 kr; összesen 12 frt 60 kr.

Kalászkok. Irta Kenézy Csátár, Halasy Béla rajzaival. 1898. Ára 4 korona.

Igazi nyitrai termék: költője is, meg a ki hozzá a csinos rajzokat készítette, mindketten nyitraiak. A költemény-kötet, mely most a karácsonyi könyvpiacon megjelent, egy szelid léleknek a megnyilatkozása, ki amint a különböző körülmények ráhatottak, majd a szeretetben, majd a hazafi-érzelemben, majd a földi bajokon fakadt egy-egy szatirikus gondolatban tárja elének egész valóját és elvezet abba a szebb eszményi világba, mely megbékíti a sorssal és felejtet velünk sokat, a mi fájdalmat okozhatna. Örömmel jelezze Kenézy költeményeinek a közzétételét, mert ez mutatja, hogy még a pénzügyi hivatalnoknak sem kell a durva anyagiságban elmerülnie, még az is megóvhatja lelkét a gyáva göröngyötől, melyen ma annyian megbotlanak. Felhívjuk rá olvasóink figyelmét, uemesak a lokal-patriotizmus nevében, de azért is, mert a figyelmet megérdemli.

Az acetylen gázfejlesztő bemutatása Nyitrán. A nyitrai megyei gazdasági egyesület a f. hó 29-én d. u. 3 órákor bemutatja a gazdaközönségnek Nyitrán a Korona szálló éttermében az acetylen gázfejlesztő gépet. A szabadalom tulajdonosa az acetylen gázzal előadást fog tartani s a gépet működés közben fogja bemutatni. Az acetylen különösen községek, majorok és istállók világítására mutatkozik alkalmasnak, tehát főként a gazdára nézve érdekes.

Halálozás. Idb. Ucsnay István, tiszt. alesperes, felső-szrnyei plebános, életének 75. s áldozásának 52-ik évében, december hó 1-én elhunyt. — Láng Kálmán tb. miniszteri titkár és nyitrai főispáni titkár 51 éves korában meghalt e hó 19-én a nyitrai közkórházban. Súlyos betegsége folytán a kórházba vétette fel magát

lépek s ott maradok, míg elveri a tizenkettőt, s nem megyek ki. Ott fogok meghalni, hol a gyermekem. Halálommal fogok bünhődni az ő haláláért. Az Isten irgalmazzon lelkemnek.

Alig, hogy bevégezte beszédét, megkondult a falu tornya, az óra ütötte a tizenkettőt. Az első ütésnél nagyrecessege megmozdult a szikla. A tövében lerakódott havat, mint könnyű pelyhet, söpörte félre, s az óriási kötömög oly könnyedén fordult meg, mint a szentségrető ajtócska az oltáron. A jelenlevő nép, mintha kővé meredt volna, mozdulatlanul állott.

De ez csak pár pillanatig tartott, vesztetni való idő nem volt, a sziklafordulónál a tulsó oldalon alakatlan tömeg helyett formásan kivájt nyílás volt látható s hirtelen megnyílt a barlang, ragyogó szinaranyal. Mind oda rohantak, akik ott voltak; de csak Léni mehetett be, mert a szikla előtt megjelent egy ragyogó fehér angyal, ki lángoló vesszejével valamennyinek utját állta.

Léni belépett. Nyugodt örömmel nézett elébe a halálnak, melyet keresett, és folyton sóhajtozott: „Uram, légy irgalmas szegény lelkemnek.”

De egyszerre mit vesz észre? Ugyanazon az aranyrakáson, hová egykor gyermekét tette,

egészséges mosolygó kis fiu ül, ki vidáman feleje nyújtja pici kacsóit.

Dehogy gondol többé a halálra. Csak az Isten a megmondhatója, mily rohamos sietséggel ragadja meg a gyermeket és örült sebességgel vágat szerelme kincsével a lejtőn lefelé, s már messze volt, mikor elütötte a tizenkettőt s a barlang bezárult.

S mialatt Léni távozik, az angyal imígy szól a báméskodó csalatkozott népnek: — Mindez csak próba akart lenni, melyet az Ur megengedett. Többé már nem fog az ismétlődni, ami történt. — Aztán az angyal eltűnt.

Mátyás még mindig imába merülve egyszerre csak kopogást, majd erős dörömbölést hall az ajtón. S nyomban emberi szó is kíséri a zajt: — Nyisd ki! Mátyás nyisd ki az ajtót, visszahoztam gyermekedet.

Felismerte nevének szavát, oda fut, s meglátja mindakettőt... Ki bírná leírni az örömet, s a boldogságtól patakozó könnyeket! A valódi gazdagság, valódi boldogság vonult be ismét a szegény viskóba.

Ez időtől fogva a hegylejtő kimagasló csupasz szikláját *Forgókőnek* nevezték, de soha nem forgott többé.

hogy müténeket vesse magát alá. De ez sem segített baján. A boldogult négy évén át volt Nyitrán. A gyászszertartást dr. Csíppék Sándor apátkanonok végezte fényes segédlettel. Temetésén a rendkívüli nagy hideg szél miatt csakis a vármegyei, városi és törvényszék tisztviselői kara jelent meg. Előkelőségeink közül ott láttuk Páva Emil tábornokot, Balázs ezredet, Markhot Gyula alispánt; a főispán súlyosan beteg apósánál Bécsben lévén, nem jelenhetett meg „hű munkatársának” végtisztességén. Ilyen feliratot viselt t. i. koszorújának szalagja. Koszorút helyezte a ravatalra még Thuróczy Vilmosné, a vármegye tisztikara és a megyei kezelő- és segéd-személyzet. Beke poraikra!

Nyitramegyeiek kitüntetései az ezredéves kiállításon. Az 1896-iki ezredéves orsz. kiállításon kitüntetést nyert nyitramegyei kiállítók érmei és oklevelei most érkeztek le a főispánhoz és kiosztatnak az érdekelteknek: *I. Milleniumi nagy érem és oklevél:* Felvidéki m. közművelődési egyesület Nyitra. — Sziebenlitz Géza né Nyitra. — Fenyves-Chvojnicai gyermekjáték tanműhely. *II. kiállítási érem és oklevél.* Püspöki papnövelde Nyitra. — Kath. főgimnázium Nyitra. — Nyitravármegye Nyitra. — Póstyéni fürdő Póstyén. — Holecz János lakatos Vágújhely. — Kozák Nándor és fia Szenic. — Miavai szitakötő egyesület. — Eiser Izidor Vágújhely. — Herczog Fülöp Verbó. — Spitz Zsigmond Rasztochnó. — Nyitrai serfőző és malátagyár Nyitra. — Tauber Mihály fia Vágújhely. — Lubina község. — Ó-Tura község. — Skopecz István N.-Tapolcsány. — Marticska János Nyitra. *III. Közreműködők érme és oklevél.* Lőrinczy György Nyitra. — Endrődy Gyula Nyitra. — Kollmann Irma N.-Tapolcsány. — Kropácsy István Szokolca. — Kalnitskyné-Krivatzy Erzsébet Szenic. — Simon Ferenc Póstyén. — Stubner Simon Galgóc. — Szadlon Károly N.-Bossány. — Lantos Ignác Nyitra. — Schablin Simon N.-Surány. — Zöhls József N.-Surány. *IV. Elismerő oklevél.* Dr. Weisz Ede Póstyén. — Billig Samu Vágújhely. — Matschek Henrik Szenic. — Privigyei kártoló és fonószövetkezet. — Német-Prónai posztószövetkezet. — Balla István Nyitra. — Huszár István Nyitra. — Löwinger S. és fia Vágújhely. — Blum Márk Verbó. — Langer Jakabné Trebete. — Cziller Margit Galgóc. — Eisler Daniel és fia Galgóc. — A sasvári uradalom bérnöksége. *V. Allami ezüst érem.* Mitták Nándor Szokolca. — Szartory Mihály Szokolca. — A sasvári uradalom főintézősége. — Ersekujvári gőztéglyagyár részvénytársaság. — Barsi József mézes-kalácsos Ersekujvár. — Ersekujvári eszimedziák gyűjteményes kiállítása. — Bossányi József tanműhely-igazgató F.-Chvojnicai.

Vásár obstrukcióval. Nyitravárosának nincsenek jövő évben ministerileg jóváhagyott vásárai. Máskor ilyen időben az utolsó vásárkor az árusok karácsonyi ajándékul megkapják a jövő évi vásárrendet. Jelen karácsonyra pedig a főkapitány smucig maradt, legalább az árusokkal szemben. Egy hozzánk intézett dörgedelmes panasz hevesen aposztrofálja a főkapitányt, hogy a vásári tervezetet csak nagyon későn terjesztette be a miniszteriumnak, a honnan éppen e miatt nem jött meg eddig a jóváhagyás. Ha tehát nem jön meg, akkor a jövő évben nem vásárlunk, hanem obstruálunk.

Az első „farsangi fecske”. Ilyen kissé különös cím alatt jelentik lapunknak, hogy az ideai farsangot a nyitrai daloskörnek táncal egybekötött dalestélya nyitja meg január hó 8-án szombaton, a Szarvas-szálló disztermében. A kardalokon kívül lesz még melodráma, férfi és női monológok és szólo ének. A kik tévedésből meghívót nem kapuának, tudassák ezt Fellner Jakab és Ammer István daloskörti jegyzőkkel. A részletes műsor néhány nap múlva kiadatik.

Missziók. Szokolcán december hó 2-ától 13-áig tizenkét napon keresztül Sylvester, Daubner és Flódung Jézus-társasági atyák a nép rendkívüli részvéte mellett tartottak missziót, melyen a hívek szokatlan nagy számban jelentek meg, számszerint 4800 gyónó és áldozó vett részt a legnagyobb áhitattal. Ugyanakkor felállították a „mértékletességi egyesület”, mely hiszük ki fogja irtani a régi szokást, hogy népünk vasárnap a templom helyet részben a kocsimákat látogassa. Elmenetelők alkalmával szokás szerint

misszió-keresztet állítottak fel, mely ünnepélyen mintegy 8000 ember vett részt a környékről. A fáradhatlan misszionáriusokat koszorús lányok és fényes lovasbandérium kísérte a vasutra, ez által is kifejezést adandók mennyire hálás a nép, hogy engedtek Mezey prépost ur hívó szavának, s a szakolcai nép lelki üdvén fáradozni szívesek voltak.

Régi posta, új posta. A nagylapási postahivatal ideiglenesen beszüntetve lett, s ott a működési körébe tartozó Lagy-Lapás, Kis-Lapás, Lapás-Gyarmat, Bábindal, Agoston-major, P.-Csendes és Egeri a nyitrai posta-hivatalhoz osztattak be. — E helyett azonban a Zoboron, az ottani lakosok nagyobb kényelmére, a pozsonyi postaiszolgátság, Metzger Ede hegybíró urhoz intézett átirata szerint, két levélszedő szekrényt függesztet ki ápr. 1-től, melyek kiürítésére naponként kétszer egy postaszolga fog megjelenni, ki egyuttal postabélyegeket is árul.

A prépost és a rabbi. Vagy két hete meghalt a vágújhelyi öreg rabbinus. Rá egy pár napra olvasható volt valamely bécsi lapban s ebből kiillóva a „Pester Lloyd”-ban, valamint a nyitrai német hiradóban, hogy gr. Pongrácz Adolf vágújhelyi prépost a „boldogultnak régi barátja (?) és tisztelője” a templomi szószékéről intette híveit, vennének részt a meghalt rabbinus temetésén, sőt hogy a boldogultnak tisztelőre egyszer meghuzatta a prépostsági templomnak összes harangjait. Ebből persze egy szó sem igaz s a prépost ur koholmányának, vagy pláne hazugságnak nyilvánította e hírt a lapok útján. Legérdekesebb a dologban egy nyílt levelező-lap tartalma, melyet a vágújhelyi gróf-prépost úr bécsi postabélyegző alatt kapott s mely szörül-szóra ekképpen hangzott: „Hat Ihnen der verstorbene Rabbiner von Vágújhely vielleicht Geld geliehen? Schade, dass Sie seine Leiche nicht selbst eingeseget haben. Mehrere antisemiten.” x.

A Szent-István társulat kiadványaiból melegen ajánljuk t. olvasóinknak Büttner Lina „Testvérek vagyunk” és Büttner Julia „Az édes mostoha” című ifjúsági elbeszéléseket izléses díszes halvány-kék vászonkötésben. Ára egyenként 1 frt. Továbbá: „Jézus az én mindenem” elmélkedések az oltári szentség hónapjára díszes vászonkötésben, minden lapon köröskörül gazdag margo díszítéssel. A pompás kiállítású könyvecské ára szintén 1 frt.

A „Magyarország” politikai napilap ez idő szerint a legjobban szerkesztett lap az országban. Legelőrangú írónk és publicistánk ma kétségtelenül a Magyarországra irnak. Első sorban Bartha Miklós, az országnak ma legragyogóbb tollú publicistája, továbbá Pözmándy Dénes, Hock János, maga a főszerkesztő Holló Lajos, Hentaller Lajos, Incegy László stb. napról napra a legelőkelőbb és lelegevenebbé teszik a magyar olvasóközönségnek ezt a kiválóan kedvelt lapját. A „Magyarország”-ban jelennek meg azonkívül Móra Istvánnak országszerzte feltűnést keltő tárcái. Ugy, hogy a ki eleven, jól értesült és igazán elsőrangú hírlapot akar olvasni, az bátran a Magyarországhoz fordulhat. A „Magyarország”-ot nemcsak nemes, előkelő hangja, egyenes, nemzeti iránya és minden tekintetben hozzáférhetlensége teszi a magyar olvasó közönség előtt becsessé, hanem az is, hogy a család minden tagjának nyújt kellemes szórakozást. Tárcaí, regényei, eleven hírei párizsi divatlevelei stb. a legkedvesebb olvasmányt képezik. A „Magyarország” az éjjeli póstával küldetik szét, úgy hogy reggel már az ország legtávolabbi részeiben is ott van. Mily előny ez a hivatalnoknak, földbirtokosnak, kereskedőnek, iparosnak és minden intelligens embernek, hogy más lapokat megelőzőleg olvashatja már reggel mindazt, a mi az országban és külföldön történik. Az országgyűlést, a hivatalos közléseket, a bel és külföldi törzsei zárlatokat, szóval mindazt, ami nem csak érdekes, de az illetőnek állására és üzletére nézve is nagy befolyással van. Tudjuk, hogy mily előnyösen használják fel egyesek, ha valaki egy nappal, vagy fél nappal el van maradva az eseményektől. A ki ma egy fontos hírt előbb tud meg, az mérhetetlen előnyben van a többiek felett. A „Magyarország” mindenkire nézve lehetővé teszi ezt a korai és megbízható értesülést. Ez biztosította a „Magyarország” részére azt az óriási elterjedést, a minek ma örövend.

A „Magyarország”-ra legelőszérűbb postautalványon előfizetni akár egy hóra, (1 frt 20 kr) akár egy negyedévre (3 frt 50 kr) Cim: Magyarországi kiadóhivatala Budapest, Sándor u. 2. A félévi előfizetési díj 7 frt, az egész évi 14 frt.

Tüzeset. Apponyban folyó hó 17-ről 18-ra éjjel tűz volt. Éjjel után kigyulladt Barborik Kelemen kovácsmesternek háza és leégett. Szerencse volt, hogy szélesend uralkodott, mert kü-

lönben nem lehetett volna megmenteni a községet. Általában az a meggyőződés, hogy a tűz gyújtogatás folytán történt. — Alsó-Elefánton leégett Laczena József pajtája a benne levő takarmánnyal együtt. A kár 380 frtra rüg.

Czocher testvérek lapunk mai számában közölt hirdetésére ez uton is figyelmeztetjük t. olvasóinkat.

Közgazdaság.

Agyagtalajok javítása.

A kulturnövények termelésére használható talajnemek között érték tekintetében egynél sem találunk oly nagy eltéréseket, mint az agyagnál. A mig ugyanis némely helyen az agyagtalajok a legdúsabb termést szolgáltatják, addig másutt a növény tenyésztete oly satnya rajta, hogy művelésre s növényekkel való újabb betelepítésre egyáltalán nem való. Hazánk nem egy vidékének gazdálkodó közönsége kénytelen tevékenységének színteréül, a természet által ily mostohán megáldott vidéket választani; a minek természetesen az a következménye, hogy működése a létért való küzdelemnek legelszomorítóbb jelensége. Azt mondják, hogy a természeti erők mostoha alakulásával szemben nincs mit tennünk. A józanul gondolkodók részéről erre az a válasz, hogy igen is lehetséges egy kis jóakarat s határozott szilárd törekvéssel. Segíthet mindenki a saját baján, csak legyen meg arra való akarata.

Ha gazdáink többlet törődnének saját érdekeik előmozdításán, ha nem néznék közönynyel a viszonyok rossz alakulását, ha nem ragaszkodnának göresösen a gazdaság mikénti vezetésében s kezelésében az ősapáktól örökölt rossz eljárásokhoz: egészen más alakulást nyerne helyzetük, nem nehezedne annyi gond vállalkra.

Vegyük megfontolóra pl. azt a kérdést, hogy mit tesznek gazdáink a talaj termőképességének fokozására? A válasz e kérdésre az: hogy bizony édes-keveset. A talaj okszerű megmunkálásáról, a trágyázás hely- és észszerű kiviteléről igen sok gazdaságban a legtevesebb felfogások uralkodnak. A növény alá egy egyszeri szántást elengedőnek tartanak, — egy jól berendezett trágyatelep felesleges valami, trágyáznak akkor, mikor véletlenül más munkát nem tudnak adni a cseléségnek, ilyen és ehhez hasonló ferdeséggel nap-nap mentén találkozhatunk.

Kifejezhetlen számokban az a kár, mely ily felfogás mellett előáll. Ott például, hol a talaj kedvezőtlen fizikai tulajdonsága miatt rossz a termés, egy kis utánjárással, kevés fáradtsággal és költséggel egyszerre nagyot lendíthet a gazda baján. Ha valakinek gazdaságában a talajok túlnyomó részét agyag képezi s a természettel nincs megelégedve, több mint valószínű, hogy az okot a talaj helytelen kezelése és művelése képezi; mert nézzük csak, minő tulajdonságokkal bír az agyagtalaj. Tápanyagokban nem szenved hiányt, sőt mi több a legjobb, a legtermékenyebb talajok, épen az agyagtalaj változataiból kerülnek ki. Az esetleges terméketlenség tehát nem a tápanyaghiánytól eredhet, hanem rossz fizikai tulajdonságtól, a minő pl. a nagy kötöttség, a nagy vízfoghatóság és kicsiny légátjárhatóság s a tevéketlenség. E bajokon pedig könnyű segíteni.

Helyesen végrehajtott trágyázással a talaj humuszát szaporítjuk s ezzel a kötöttséget csökkentvén a talajt légátjárhatóvá tesszük; a talajművelési módok célszerű kivitelével pl. egy jó mély őszi szántással a porhanyóságot mozdíthatjuk elő, alagsövezéssel a felesleges vízmennyiséget vezethetjük el s így megátoljuk a savanyu humusznak képződését s végül legjobb hatást a meszezéssel érhetjük el, melylyel az elmállási tényezőket jobb működésre serkentjük, a talajt tevékenyebbé tehetjük, a levegőnek a talajba jutá-

sát előmozdíthatjuk, egyszóval talajunkat a növények diszlesére, fejlődésére alkalmassabbá tehetjük, természet eredményünket fokozhatjuk.

Egy dologra azonban ügyelni kell, nevezetesen arra, hogy a meszezéssel kapcsolatban egyéb trágyaanyagok adagolásáról is gondoskodjunk, mert különben a mészhatás rossz következményekkel járhat.

Mész helyett esetleg márgát is használhatunk, bár ennek hatása gyengébb, mert a márgában levő mészmennyiség kevesebb.

Irodalom.

„Hangulatok“ lesz a címe Bartha Miklós könyvének, mely a könyvpiacra karácsonykor fog megjelenni. Ez a könyv negyven darab prózában írt költeményt foglal magában ilyen címek alatt: *Virrasztás, A nő, Könyvnyelvűség, Császár győze, Ősapánk, Biróság előtt, Ki a hibás, Az árcs, Tapasztalás, Verőfény, Télien, A magának való, Jutalom, Vigasz, A holnap, A szerencsétlen, A halál, Megváltás, Templomban, A költő sorsa, A költő hivatása, Elvézés, Pézstörtés, Emlékezet, Otthon, Földélet, Az árnykép stb.* A ki Bartha vezércikkeit ismeri, az fogalmat alkothat magának arról, hogy mily nyelvezettel, mily színgazdag festéssel és mily elragadó fantáziával vannak megírva ezek a költemények. A közönség körében szokatlan érdeklődést keltett az a hír, hogy Barthától szépirodalmi dolgozatok jelennek meg a könyvpiacra.

Barthát a „Magyarország“ szerkesztősége birta reá könyvének kiadására, s a „Magyarország“ most azzal kedveskedik olvasóinak, hogy Bartha könyvét díszes kiállításban karácsonyi és újévi ajándékként előfizetőinek ingyen fogja megküldeni. A könyvet mindenki megkaphatja, a ki a „Magyarországra“ egy negyedévre előfizet. Az előfizetési díj (3 frt. 50 kr.) bármikor beküldhető ilyen cím alatt: „Magyarország“ kiadóhivatala, Budapest, Sándor u. 2.

Bartha Művének bolti ára 2 frt lesz és külön is megrendelhető a „Magyarország“ kiadóhivatalában.

***** CSARNOK. *****

Palika utolsó karácsonya.

Az egész város fel volt háborodva, midőn Akay Pista megnősült. Nem éppen azért, hogy megnősült, hanem mivel a szegény Derki Klárit, Derki Péter nyugalmazott számtanácsos leányát vette el. Hogy is ne? mikor ilyen szegény leány halássza el a város legjobb partiját.

Igaz, hogy Klára szép volt, sokkal szebb, mint azon gazdag leányok, a kik a csinos Pistára áhítottak: és meglehet, hogy kedves és művelt is volt, de mit ér az mind manapság, mikor a leány szegény. Szegény, mint a templom egere. Abból a kis nyugdíjból a mit az apja kap, elni is csak amúgy Isten kegyelméből lehet. Alig telik ki ebből egy béli ruháskára, amibe a szegény Klári begöngyölgeti magát.

És mégis, — hogy lehet az, hogy úgy bomlottak utána azok a bolondos férfiak? Bizony furcsa! Persze feleségnek senkinek sem kellett, mert nem volt pénze. A szépség pedig mit ér, ha éhes! És most! Alig hihető. Ez kapja a vagyonos, előkelő állású, érdekes Akay Pistát, a város par excellens partiját.

Midőn az öreg Akay András elhalt, egyetlen fiára Pistára hagyta négyszáz hold kiterjedésű birtokát, hegyibe még belesegítette őt azon díszes állásba, a melyet a városnál viselt. Nem volt hozzá hasonló párti a városban. És ez választja Derki Klárit, a hol se pénz, se név, se konnexio, de semmi sincsen. Egyáltalában megfoghatatlan!

Legjobban csodálkoztak azonban Pista házasságán meghitt kebelbarátai, kik tudták, mennyire szereti Pista a szabad és ledér életet, a melyet most elhagyni készül csupán egyetlen szép leány miatt — mikor azokban eddig csak úgy dúsált, anélkül, hogy rabigába hajtana büszke fejét. Igazán bolonság.

Külömben ezt csak kevesen tudták, és a kik tudták, azok is hallgattak, mert Pistával nem volt jó mókázni, annál is inkább, mivel Pista nem

volt lump a szó modern értelmében, ő nem korhelykedett, valami nagyon nem kártyázott, a korecsákat nem bujdosza, szóval nem orgiázott. Ő egyszerűen, amint most udvariasan mondani szokás, csak érzéki vágyainak hódolt.

Ebben azonban határt nem ismert. Céljai elérésére semmit sem kímélt és minden alkalmat készségesen megragadott, hogy az érzékiség édes mérgü poharát fenéig ürítse, mintha csak a nemtelenségből virtuozításra készült volna.

Igy tartott ez mindaddig, míg egy napon vas idegzete beadta a kulcsot. Egészsége alapjában meg volt támadva, melle, tüdeje megrongálva, szíve kiégve, mint egy kialudt vulkán. A gazdag fiatalság divatjának örve alatt sorba látogatta az ideggyógyító fürdőket, a hol ideig óráig foltoz-gatta egészségét, azonban állandó gyógyulásra szert tenni nem tudott. Végre orvosai tanácsára a rendes házaselet nyugalmas révébe kellett menekülnie.

Kellettlenül tette: mert már magában nem bizott, a nőkben pedig nem hitt. Kit csaljon hát meg? Kinek fiatalságát, egészségét fűzze korhadt életéhez?

Legalább olyan legyen, a ki pénzéért szépségével kárpótolja, a ki a jólétért átveszi a martyromság lassu kínjait. Hisz megfizet busásan.

Erre pedig senki más sem alkalmasabb a szegény Derki Kláránál. Ez még nem tud semmit a világról, ez elhisz neki mindent, és hálából szeretni fogja őt, szépségével pedig még irigység tárgyává is teszi férjét: végre a nő úgy is mind egyforma.

Ily cinizmussal lépett Akay Pista házasságra Derki Klárával.

A szegény Klári nem hitt szeméinek, midőn Pista leánynezőbe jött hozzá, és mivel szegény volt, hinnie kellett, hogy csakugyan pusztá szerelemből veszi őt Pista. Szíve egészen Pistáé lett, a kinek ezen kombinációja, hogy a leány őt hálából is szeretni fogja, ez egészen beteljesedett.

Klári becsületes szándékkal és tiszta szívvel lépett az oltárhoz, vágya, szándéka csak egy volt, és pedig az, hogy urának, férjének mindene lehessen. Később, midőn már alkalma volt bepillantani ezen sivar szívébe, megdöbbsent, ám de jó nevelése, kötelességtudása ingadni nem engedte őt, megsiratta önmagát és férjét is, hanem azért egy hajszálnyit sem tért el azon útról, melyet neki vallása és becsületes szíve előírt, és a melyen holtáig haladni akart. Istenben vetett bizalmával felvette azon ígát, amely a nőt mindenkor a legnagyobb dietséfnnyel körülveszi.

Az ő okos és szelid befolyása alatt Pista ember kezdett lenni. Szíve új, eddig még nem ismert, szebb és nemesebb életre ébredt. Szerette és becsülte aranyos kis feleségét. Visszavonult előbbi világából, lassan kívánszorgott ama fertőből, a mely őt oly sokáig sorvasztá. Csupán hivatalának és kis családjának élt, szóval a legjobb uton volt, hogy boldog ember legyen. Ámde nincsen bűn megtorlás nélkül, mely mint sötét árnyék jár az ember nyomában még akkor is, midőn már teljes biztonságban hiszi magát.

Igy volt Pista boldogságával is. Kinos, szemrehányó érzés boronálta szívét, a midőn az ő egyetlen kis Pali fiára nézett. Megáldotta őt Isten ezzel a fiúval, de nem volt köszönet benne. Kores volt a szegény gyerek. Már három éves volt és még járni sem birt. Aranyfűrtös okos kis fejcskéje azokkal a kifejezésteljes okos nagy szemekkel mindenkor mély bánattal töltte el az apa szívet, visszaemlékeztettek őt ezen őt némán vádoló szemek az ő frivol módon kötött házasságára. Mindenha kimondhatlanul szenvedett, valahányszor arra gondolt, hogy ebbe a vézna kis testbe, ezekben az elsatnyult lábakba az orvosok életet, erőt önteni nem tudnak. Három év óta pepecselik, kenegetik, fűrésztik, dörzsölgetik, de azok a gyenge, sovány tagok, a hitvány, összeaszott kis mell csak nem akar erősödni, tágulni.

Most is ott fekszik Palika a világos szobá-

ban, az ő hófehér kis ágyacsájában. Ha az átható karbólos szag nem terülne úgy mellette, azt hinnéd kis angyalt látsz magad előtt. Szőke kis fejcskéje bágyadtan nyugszik a feltornyosított párnákon, sötét gyűrűs nagy szeméit révedezve jártatja az előtte levő asztalkán kirakott játékszereken. Átlátszó kis kezei, a melyeken a kék erecskéket egyenkint megolvashatod, mozdulatlanul hevernek a takarón.

Csak hébe korba szól valami nagykeveset, azt is vontatva érdektelenül. Mellette egy magas támlájú széken sörög forog majd állva, majd megterdepelve a házmesterék Bandija, az ő hűséges játszó pajtása. Ez kurtítja meg az ő hosszú kínos napjait. Mert Bandi mindenre jó. Bandi játszik Palival, ő cseveg vele, nem törődve azzal, hogy egy maga kérdez és felel is. Bandi teljesíti Palika parancsait és kívánságait, Bandi igyekszik a Pali mamájával őt szórakoztatni. Bandi tanul vele, ha Pali mamája a szép képes könyvekből oktatja őket. Bandi szívesen jó ha hijják, megy ha kergetik, szóval a hat éves Bandi olyan mindenes a beteg szobában.

Délben hazajön a papa a hivatalból, s ekkor mindig első teendője Akay Pistának az ő szegény nyomorék kis fiát megnézni. Első kérdése feleségéhez: hogy van Palika! Alig teszi le kalapját, felöltőjét, bemegy Palihoz, a ki mindig oly várva várja apját, hogy vele enyeleghessen, őt beszélni hallhassa; mert különös szeretettel ragaszkodik ez a vézna fiú erős apjához.

Mintha csak tőle várna erőt, üdülést.

Mialatt az apa megcsokolja ezt a csöpp gyereket, lelke egész odaadásával kérdegetti:

Na hogy vagy kis Palikám? Jól vagy-e már kis fiacskám? Akarnál-e valamit lelkem? Mondsz-e csak! apa neked megad mindent.

Ilyenkor felcsillan a kis fiú bágyadt szemé. Oda fűzi vékony kis karjait apja nyaka köré és a nélkül, hogy az elébe terjesztett kérdések és ígéretekre reflektálna, halkan suttozja:

Édes apácskám! mikor jön a kis Jézuska?

— „Mama édes fiam“.

— „Mama“ mondja utána elmélázva a kis fiú.

Artay elhallgat, mintha valamin töprenkedne.

Apja várja, hogy a fiú valamit kívánjon, valamit kérdezzon, hisz úgy lesi ezt a vékony gyenge hangot. Mondjon bár mit, angyali zene ez az ő szívének, csak szóljon.

Akarod-e fiacskám, hogy neked a kis Jézuska valamit hozzon? Mondd hogy mit fiam?

Én majd beszélek vele, ha a hivatalba megyek utközben, és ő azt mind meghozza neked, mert te jó és kedves gyermek vagy, a kit a kis Jézuska szeret.

— „Szeret“ ismétli halkan a kis fiú a helybenhagyás hangján, miközben szeméi ajtatosan csüngenek az apa ajkán.

Egyszerre mintha valami új gondolat érdekelni látszana őt, kis satnya teste szinte felvillanyosul; szenvedő arcán némi kis halavány pír ömlik el.

— Apácskám! és hol van a kis Jézuska? Palika hozzá akar menni. Bandi aszondja, hogy a kis Jézuskát csak az láthatja, a ki hozzá megy — Palika oda akar menni a kis Jézuskához.

Mély sajnálkozás reszket az apa hangjában, midőn mondja: Igen fiam! Meg lesz fiacskám! elhozom neked a kis Jézuskát, látni fogod, igen látni fogod még ma.

„Apácska, Palika látni fogja Jézuskát“.

A fiú csodálatosan megnyugodott.

Ép ekkor jön be Klára, a szép Klára, mert szép ő még most is, sőt szebb mint valaha, mert az ő szépségében van valami a szenvedő madonnák magasztosságából is.

Mély szeretettel néznek egymás szemébe, és vidámságot szinelve, mintha egymás előtt elrejtteni akarnák bánatukat, mondja Klára: „Ma valamivel jobban van a fiú. Egész délelőtt a Jézuskáról csevegett. Meglehet, hogy a karácsonyfa öröme kissé felrázza őt egykedvűségéből“. Adja

Isten, mondja vidáman Pista, mialatt nehéz sóhajt iparkodik elfojtani magában.

Végre este lett. Pista reményteljes szívvel megy haza hivatalából. Olykor olykor betér még valami kirakatos boltba, hogy ott még ezt vagy amaz új játékszer megvegye az ő beteg fiának. Így ballag ő haza egy-két dobozzal a kezében. Utközben nyitva lát egy templomot, a melyben a szekrestyés előkészületeket tesz az éjfél miséhez.

Pistának sietős az utja, nem is gondol ő most templomra, csak a kis fiára, a ki most otthon sóvárogva várja őt. Tovább akar menni, midőn valami búskomor érzet árasztja el szívét. Hátha itt kellene megkísérteni, gyógyírt keresni a beteg fiu számára. Eddig soha sem gondolt erre, és most oly erősen, oly határozottan tolja fel magát ezen gondolat lelkében. Ki tudja, hát ha épen ma otthon van az Isten az ő számára is, a kinek vajmi keveset alkalmatlankodott eddig. Hátha? . . . Anélkül, hogy sokáig tétovázna, bemegy. Keresve tekint maga körül a homályos templomban, mintha kérdené, hol van hát a rendelő szoba! Végre megakad szeme az éppen most felállított kis Jézus jászolán, oda megy, letérdel, lelke mintegy elhagyja porhüvelyét, libegve röpdös a sötét semmiségben, keresve, kutatva az utat, a mely az Istenhez vezet. Messze, messze elbarangol ez a lélek, elmúlt életének minden táját felkutatja, mindenünnen egy egy megbánó könnyet viz magával, míg végre a bánat tengerében megfürösztve a jóságos Isten trónja előtt hever. Most tudja ő, hogy nincs nagyobb kín, mint eltiltva lenni azon boldogságtól, mely az Isten birásában rejlik, mert nincs aki megvigasztalja akkor, midőn elvesziti azt, amit legjobban szeret. Egész élete mostani állapotával együtt elvonul lelki szemei előtt. Van mindene, van jóléte, van tisztességes neve, tisztelt állása, van áldott jó felesége, van végre már egészsége is, ez mind van; azonban haj! Az ő fia, az ő egyetlen kis fia, szive legédesebb kincse, az bűnhődik érte, az fizet most elsatnyult életével, a miért ő olyan bűnös volt. Felnyög a férfi kinteljes fájdalomában, könybe lábát szemei forrón buzgón esengenek: „Oh Isten, én könyörületes Istenem! bocsásd meg vétkeinket, és ne vidd el kis fiamat, hadd meg, hadd meg őt nekünk és gyógyítsd ki, te a ki mindenható és hatalmas vagy, könyörülj rajtunk és dicsőség legyen neked mindörökké“.

A megnyugvás bizonyos jötevé érzetével tá-molyog haza a zúzmarás időben.

Megkönnyebülve, mintha csak valaki lesimította volna a fájdalom redőit kesergő szíveről sietette lépteit . . .

Kellemes fenyő illat árasztja el a szobát, a melybe lép és a karácsonyfa már teljes pompájában díszleg.

Számtalan apró gyertya ég már rajta, és minden színű és rendű csecsebecse csillog a barátságos zöld ágakon. Alattuk pedig a szebbnél-szebb játékok garmadája . . .

Ez mind Palikára vár, a kit ép most hoznak be kis ágyán.

Mindnyájan mosolygó arccal fogadják a szenvedő kis trónörököszt. Szülők és szolgák egyaránt szívesen adnának a maguk egészségéből egy jókora darabot, mert mindnyájan szeretik ezt a türelmesen szenvedő kis angyalt.

Oly vigyázva hozzák őt be, hogy alig veszi észre.

A mint a kis fiu megpillantja a fényárban uszó csillogó fát, fűrkészve járhatja okos szemeit a rajta levő minden apróságon, míg végre azok a fa tetején lebegő angyal alakján megpihennek, a ki kezeiben tartja az aranybetűs szalagot, a melyen ott pompázik az angyalok dala: „Gloria in excelsis Deo“.

Pali felfelé igyekszik, fel akar állni, kis melle lázasan zihál, arca, szemei lángban égnek. Első szava: Hol van a kis Jézuska?

„Igen eljött kis fiacskám! lám, nézd csak mindezt neked hozta!“

Pali szeme egyszerre elhomályosul, suttogva kérdi apjától: hol van?

Anyja hozzá lép egy kanál orvossággal, a mit a doktor urak előírtak. „Vedd be ezt a jó orvosságot édes fiam, majd akkor mindjárt itt lesz a kis Jézus“.

Engedelmesen nyeli le a fiu a gyógyszer, miközben szemei tágra nyílnak; mereven néz a karácsonyfa tetejére, a merre kis vézna karjait kinyújtja.

„Nézd mama, ott van a kis Jézuska, Palika megy hozzá“ és idegesen kapalózik lábaival kifelé.

Még egyszer felegyenesedik a fiu, de fejcséje nehezen gördül behorpadt mellére.

Pista megijedve kapja el fiát karjaiba.

Palikám! édes kis fiacskám! nézd!

De a kis fej többé vissza nem egyenesedik.

Mindenre el volt készülve Okay Pista, csak arra nem, hogy épen most veszítse el fiát mindörökre.

Sápadtan, megnéulva teszi vissza nyughelyére, a hol lerogyva aztatja keserű könnyeivel a megrémült anya a kis angyal hófehér arcát. Mint akit orozva sujtanak ököllel, hogy nem is tudja, mi történik vele, úgy állt ott megkövülten Pista a kis halott mellett. Révedező szemei mintha keresni látszanának azt, a ki ezen borzasztó csapást reá mérte.

Nem volt megpihenésük sehol, minden oly eles fájdalom okozott neki.

Értelmetlenül betűzeti magában a karácsonyfa angyalának hirdető szavait: „Gloria“, olvassa ketszer, háromszor, tizszer a nélkül, hogy tudná mit olvas. Végre megérteni látszik „Gloria in excelsis Deo“; Istent sértő, eget káromló gúny-mosoly formálódik ajkai körül, midőn újra olvassa „Gloria“. De az az angyal nem engedi ezt a végzetes mosolyt megszületni. Nem hiába volt ő ma a templomban, nem hiába könyörgött lelke az Isten zsámolyánál. Isten megkönyörült rajta. Mert ime látja, igen lelke látja az angyalt lelépni a karácsony fáról, a ki végig simogatja ezt a szétroncsolt, megtiprázott szívet.

Szinte hallja őt búvós-bajos hangján mondani: „Ne búsulj ember! Ezt megkellett szenvedned. Ezt kívánta az örök igazságosság. Hogy meghalt, az Isten akarata volt, a ki ép úgy fel fog emelni, a mint lesújtott, mert ővé a hatalom. Ne búsulj, meg vagy váltva „Gloria in excelsis Deo“.

Tudodki.

Telefon.

Tíz forint. Ha a főkapitány jótalanul szedte be a tíz forintot, tessék a városi közgyűlésen ezt szóvá tenni. Mi ilyen bagatell ügyekkel nem foglalkozunk.

HIRDETÉSEK.

Árlejtési hirdetmény.

A nyitrai kórházi bizottság f. é. november hó 12-én tartott ülésében és Nyitravármegye alispáni hivatalának 49134/97. sz. a. hozott határozata értelmében a nyitrai vármegyei köz-kórházzal kapcsolatban 124 beteg számára épülő tébolydai osztály belső berendezéséhez és felszereléséhez szükségelt cikkek, úgy mint:

fa- és vas-butorok, evő- és mosdó-eszközök, ágy- és fehérneműek, továbbá a betegek ruházatának szállítására

1898. évi január hó 27-én délután 3 órakor a nyitrai megyeház nagytermében zárt ajánlati versenytárgyalás fog megtartatni.

A szállításban résztvenni szándékozó vállal-

kozók felhivatnak, hogy az általuk elvállalendő szállítmány árának megfelelő 10% óvadékkal ellátott és lepecsételt borítékban foglalt ajánlataikat 1898. évi január hó 27. délelőtti 11 óráig alulírt kórházi igazgatónál a kórházban nyújt-sák be.

A szállítandó cikkek mennyisége, minősége és kivitele tekintetében, úgyszintén a szállítási feltételek iránt bővebb felvilágosítás a kórházi gondnoknál nyerhető.

Nyitrán, 1897. évi december hó 23-án.

Dr. Biringer Ferenc,
kórházi igazgató.

A kajszaibérgazdaságban

míg a készlet tart,

prima minőségű eredeti

„Hanna“ vetőmag-árpa,

szavatolt fajtisza

tavaszi buza,
tavaszi bükköny-
vetőmag,

főzésre legalkalmasabb

„Magyar kincs“ és „Athene“

fajburgonya

eladó.

Ugyanitt kaphatók

kitűnő minőségű mangalica

hizott sertések,

fajtiszta mangalica

tenyészkocák és kanok.

Előjegyzéseket elfogad,
s közelebbi felvilágosítással készséggel
szolgál

CZOCHER TESTVÉREK bérgazdasága.

Sarló-Kajsza, u. p. Üzbégh Nyitravármegye.

Értesítés!

Ezennel van szerencsem a t. közönség tudomására hozni, hogy azon kellemes helyzetben vagyok, miszerint a beszerzendő

karácsonyi és ujévi
ajándékokat

arany és ezüst árucikkekben az elképzelhető olcsó áron vagyok képes szolgálni.

Amennyiben a t. közönséget karácsonyi kiállításom szíves megtekintésére tisztelettel kérem, maradok

kiváló tisztelettel

Goldner Antal özv. utódja

SCHICK GYULA,
Nyitrán, Kalmár-utca 12. szám.

Hirdetmények

a
„Nyitrai Szemle“
részére
jutányos áron felvétetnek a kiadó-
hivatalban.

A földművelésügyi m. kir. minisztérium
felügyelete alatt álló

magy. kir. orsz. közp.

MINTAPINCE

kitűnő minőségű

asztali-, peccsenye-,
szamorodni- és
tokaji aszú-borai
jutányos áron
kaphatók

PÉCS EDE
fűszer és csomagolóanyagok
NYITRÁN, 1-10. szám.

Ugyanott
kapható
I. rendű
valódi

kassai sódar

frissen,
nyersen és főzve, kilónként
mindennap.

Előfizetési felhívás

„KÉPES CSALÁDI LAPOK“

szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilapra.

A „KÉPES CSALÁDI LAPOK“ már a XX-ik évfolyamába lépett. Önerzettel jelentjük ezt a tényt a magyar olvasókörzetségnek akkor, midőn egyttal felhívjuk, hogy legyen szives továbbra is azon érdeklődést tanúsítani lapunk iránt, melyet eddig taunsított.

A „KÉPES CSALÁDI LAPOK“ multja legjobb bizonyíték a mellett, hogy míg egyrészt hézagot pótolunk, másrészt az olvasókörzetség igényeit tökéletesen kielégítettük. Ismételten elmondhatjuk, hogy kitűzött célunkat elértük, mert lapunk jelenleg már az ország minden vidékén a legtöbb művelt magyar család kedvelt házi barátja.

A „KÉPES CSALÁDI LAPOK“ fennállása óta már több hasonló irányú vállalat támadt, melyek részben megszűntek, részben tengődnek. Nem kutatjuk az okokat, hanem egyszerűen megköszönjük az olvasókörzetségnek bizalmát s újból kérjük: előlegezzék azt nekünk lapunk XX-ik évfolyamára is.

A „KÉPES CSALÁDI LAPOK“ a legolcsóbb és azért a legelterjedtebb képes hetilap! Megjelenik minden héten bő szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalommal és külön beköthető regénymelléklettel.

A „KÉPES CSALÁDI LAPOK“ havonként kétszer „Hölgyek Lapja“ című felíves mellékletet ad, párisi divatképekkel és bő divattudostással s így egy külön divatlappal tartását feleslegessé teszi.

A „KÉPES CSALÁDI LAPOK“ olyan szellemben és irányban van szerkesztve, hogy ifju és öreg külön s egyttelve élvezettel olvashatja.

A „KÉPES CSALÁDI LAPOK“-ba a régi és újabb írói és költői garda minden számottevő tagja dolgozik.

A „KÉPES CSALÁDI LAPOK“-nak regényei, elbeszélései, rajzai, humoreszkjei, költeményei, kedélynemesítő olvasmányok. Irálcikkjeivel a társadalom minden kérdéseire kiterjeszkedik. Orvosi és egyéb cikkei pedig tanulságosak.

A „KÉPES CSALÁDI LAPOK“ minden évben négy külön beköthető regényt ad mellékletül előfizetőinek.

A „KÉPES CSALÁDI LAPOK“ boritéka szellemes és szórakoztató csevegések, illetve kérdések és feleletek tárháza.

A „KÉPES CSALÁDI LAPOK“ előfizetői díjtalanul közölhetik gondolataikat az „Előfizetők postájá“-ban.

A „KÉPES CSALÁDI LAPOK“ képei lehetőleg alkalomszerűek, díszesek és tanulságosak.

A „KÉPES CSALÁDI LAPOK“ a lehető legjobb cikkeket igyekszik nyújtani s hogy hivatásának megfelel, azt legjobban bizonyítja immár XX. évi fennállása, mit eddig hazánkban egyetlenegy hasonló irányú lap sem volt képes elérni: bizonyítja továbbá azon előkelő és kitűnő írók és írók nevei, kiknek nagybecsű műveit csaknem minden számban élvezheti az olvasó s a kik közül büszkén említjük fel dr. Tolnai Lajos szerkesztőn kívül: Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Radó Antal, Rakosi Jenő, Temérdek (Jeszenszky Dániel), Lauka Gusztáv, Rudnyánszky Gyula, Tölgyesi Mihály, dr. Feleki Sándor, Mery Károly, Jambor Lajos, Domбай Hugó, Kenézy Csatár, Pécsi D. Anzelm, Kósa Ede — Beniczkyne Bajza Lenke, B. Büttner Myra, K. Beniczky Irma, Mericzay Karossa Irma, Fanghne Gyujtó Izabella, Abrányiné Kátóna Klementin, H. Havassy Ilona, V. Gaál Karolina, Karlovszky Ida, Harmath Lujza, Kéray Elza, Vörös Julianna neveit stb.

A „KÉPES CSALÁDI LAPOK“ előfizetési ára a „Hölgyek Lapja“ című divatlappal és regénymelléklettel egytt:

Egész évre 6 frt. — Félévre 3 frt. — Negyedévre 1 frt 50 kr.

A „KÉPES CSALÁDI LAPOK“ annak, a ki az előfizetési összeget és azonkívül még 80 kr. csomagolási és postaszállítási díjat egyszerre beküldi, elismerésül 4 regényt küld díjtalanul.

A „KÉPES CSALÁDI LAPOK“ mutatványszámokat ingyen és bérmentve küld mindazoknak, a kik eziránt — legcélszerűbben levelezőlapon — hozzáfordulnak.

„KÉPES CSALÁDI LAPOK“ kiadóhivatala
Budapest, V., Vadász-utca 14. (Saját házában.)

Szőlőtrágya-kompozíciót

és szőlők alá való **mindennemű műtrágyá-**
kat elismert kitűnő minőségben ajánl

A „HUNGÁRIA“

műtrágya, kénsv és vegyi-ipar részvénytársaság

BUDAPEST, Váci-körút 21.

Részletes utasításokat kívánatra ingyen s bérmentve küld az igazgatóság.